



Knjige lahko prispevajo k sobivanju ob meji

Frankfurtski knjižni sejem Zaključni dogodek je bila predaja naziva častne gostje med Italijo in Slovenijo. Tržaški pisatelj Dušan Jelinčič gost prireditve, na kateri sta župana dveh Goric predstavila EPK 2025

Sandor Tence

FRANKFURT V obdobju divjanja starih in novih vojn, vse večje prevlade nestrpnosti in zapiranja mej je nedeljska predaja častnega gostovanja med Slovenijo in Italijo na Frankfurtskem knjižnem sejmu (FKS) izzvenela kot himna prijateljstva in sobivanja. Poseben pečat prireditvi je dal poudarek Evropski prestolnici kulture 2025 Nova Gorica - Gorica in tudi dejstvo, da je bil glavni gost sklepnega sejemskega dogodka v režiji slovenske Javne agencije za knjigo (Jak) tržaški pisatelj Dušan Jelinčič.

Na predaji in prevzemu štafete - geslo Italije za FKS 2024 je »Ukoreninjeni v prihodnost« - je kljub časom, ki jih doživljamo, prevladoval optimizem. Posebni pooblaščenec italijanske vlade za projekt častne gostje Mauro Mazza in direktorica Jaka Katja Stergar sta enoglasno dejala, »da nama je ta dogodek dal priložnost, da proslavimo vrednost dobrega sosedstva s književnostjo«. Njune misli je delil in podprl direktor frankfurtskega sejma Jürgen Boos.

Nasvidenje v Bologni

Katja Stergar je povedala, da Slovenija sicer predaja naziv častne gostje Italiji, a se s tem slovenska zgodba še ne konča. Izrazila je upanje, da bo Rim tudi zaradi prisotnosti slovenske manjšine v Italiji prihodnje leto povabil Slovenijo k sodelovanju na frankfurtskem sejmu. Spomnila je še, da bo Slovenija prihodnje leto država gostja na sejmu otroških knjig v Bologni.

Mauro Mazza je dejal, »da čeprav trenutno živimo v času, ko se meje ponovno zapirajo, želi Italija kot častna gostja FKS nadaljevati s povezovanjem, saj je potrebno premagati tisto, kar nas morebiti ločuje«.

Takšne in podobne misli je dolgoletni novinar RAI zapisal v predstavitveni knjigi častne gostje 2024, v kateri je med drugim citiral italijanskega predsednika Sergia Mattarellu, ki je prepričan, »da morata sosednji državi premostiti tragično preteklost in odpreti pot skupni prihodnosti«. Tudi Mazza se je po-

»
To je priložnost, da proslavimo vrednost dobrega sosedstva s književnostjo

Mauro Mazza in Katja Stergar
Protagonista predaje kulturne štafete

hvalno izrazil o tem, da je Slovenija na sklepnih prireditvi FKS zastopal tržaški Slovenec.

Nežno preko meje

Pred nedeljsko predajo štafete med Slovenijo in Italijo je bil napovedan pogovor med tržaškim pisateljem Dušanom Jelinčičem in furlansko pisateljico Ilario Tuti, ki pa zaradi težav z letalskim prevozom ni prišla v Frankfurt. Oglasila se je sicer s kratkim videoposnetkom. Sprva je Italija načrtovala, da bi jo na zaključni prireditvi zastopal Tržačan Paolo Rumiz, nato je izbrala padla na pisateljico, ki je doma iz Humina, a je nazadnje ni bilo na knjižni sejem.

Jelinčič je v pogovoru z moderatorko, novinarko Shilo Behjat, govoril predvsem o svojem dvojezičnem ustvarjanju. Literatura je, kot je dejal, iskanje lepote, približevanje med ljudmi, torej iskanje ljubezni. Ravno preko kulture, poglobljenega branja in razmišljanja pa velja iskati tisto, kar nas združuje in ne ločuje, je bil njegov poziv. Kot je še povedal, je njegov materni jezik slovenski, a govori in piše tudi italijansko. Če govoriš oba jezika, pomeni, da razumeš tudi obe mentaliteti, da znaš razumeti dve duši, da imaš dve duši v enem, je poudaril Jelinčič. Predaja kulturne štafete med Slovenijo in Italijo je za Jelinčiča lepa metafora, »kot da bi si podali roko in šli počasi, nežno preko meje«.

Književnost je lahko v veliko pomoč državam, je vezni člen, ki razloži in interpretira obmejni prostor. Primarna funkcija literature je po Jelinčičevem prepričanju iskanje lepote; v obmejnem prostoru to pomeni iskanje sožitja in harmonije med narodi. »In harmonija med Slovenci in Italijani obstaja, zato ne smemo dovoliti političnim poskusom, da nas prepričajo v nasprotno,« je zaključil tržaški pisatelj.

Izjemen oder za EPK 2025

Na sklepnih slovesnostih ob predaji zvitka častnega gostovanja sta župana Nove Gorice in Gorice, Samo Turel in Rodolfo Ziberna, predstavila Evropsko prestolnico kulture 2025, obenem pa tudi vina s čezmejnega območja. Turel je izpostavil pomen predstavitve EPK na tem frankfurtskem dogodku. »Slovenija je predala kulturno štafeto prihodnji častni gostji Italiji in ob tem poudarila pomen brisanja meja. To je tisto, za kar si prizadevamo tudi v okviru EPK,« je zatrdil.

Predstavitve EPK 2025 na frankfurtskem sejmu zagotovo pomeni korak naprej v promociji, v seznanjanju širše, tudi nemške javnosti o tem velikem dogodku. »Zanimivo je, da je predaja zvitka potekala potem, ko je na oder stopil tržaški pisatelj in novinar, ki je v svojem govoru izpostavil vprašanje meje skozi zgodovino in pomen tega, da meje ni več, in kako je sožitje tisto, kar bo naše območje še posebej združilo in popeljalo naprej,« je povedal novogoriški župan Turel.

Ziberna se je zahvalil Sloveniji, ker je na letošnjem Frankfurtskem knjižnem sejmu namenila takšno pozornost EPK 2025, pa tudi Italiji, »saj bomo imeli v Frankfurtu predstavitve EPK tudi prihodnje leto«. Izjemno je imeti to priložnost na sejmu, ki je tudi eden najpomembnejših svetovnih kulturnih dogodkov. »To, kar se tu zgodi, ne odmeva samo v Frankfurtu in Nemčiji, ampak tudi v mnogih evropskih in svetovnih prestolnicah,« je ob koncu svojega pozdrava dejal goriški župan.



Predaja kulturne štafete Mauro Mazza za Italijo in Katja Stergar za Slovenijo SABINE FELBER/JAK



Tržaški pisatelj Dušan Jelinčič in Shila Behjat B. ŽETKO



Na frankfurtskem sejmu

Optimistično o prihodnosti Trsta

FRANKFURT Slovenija je Trstu na Frankfurtskem knjižnem sejmu namenila veliko pozornost, ki je prišla do izraza tudi na enem izmed sklepnih sejemskih srečanj z naslovom *Mesto v zalivu*. Vodila ga je univerzitetna profesorica, rojena v Trstu, Neva Šlibar, njena sogovornika pa sta bila novinar in dolgoletni

opazovalec predvsem upravno-politične tržaške stvarnosti Sandor Tence ter Jurij Devetak. Mladi ilustrator po rodu iz Nabrežine je opozoril nase s stripom *Nekropola* po romanu Borisa Pahorja, ki je že izšel v treh jezikih in je v Frankfurtu naletel na veliko zanimanje. Od romana pokojnega pisatelja so si priredi-

telji izposodili naslov srečanja.

Razpravljavca sta pretežno nemškemu občinstvu predstavila svoja gledanja na preteklo in zlasti aktualno tržaško okolje. Oba sta precej optimista glede usode mesta kot večjezične enote in tudi glede vloge Slovencev v njem. Medtem ko je Tence razčlenil prepletanje med slovensko in italijansko književnostjo (posebej sta bila omenjena Pahor in Vladimir Bartol) ter razvoj ključnih političnih dogajanj v Trstu, je Devetak izpostavil gledanja mladega človeka na mesto v zalivu, slovensko prisotnost ter odnose med večinsko in manjšinsko skupnostjo. Mladi, kar je seveda prav, drugače gledajo na Trst kot starejši.